7-a JARO, N-o 324

LEIPZIG, 18. / 12. 1930

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

REVOLUCIO DE L' JARO 1905 EN RUSIO

En tiu ĉi aŭtuno (1930) pasis 25 jaroj depost la rusa revolucio el jaro 1905. Okaze de tio eble ne estas troaj sekvantaj linioj.

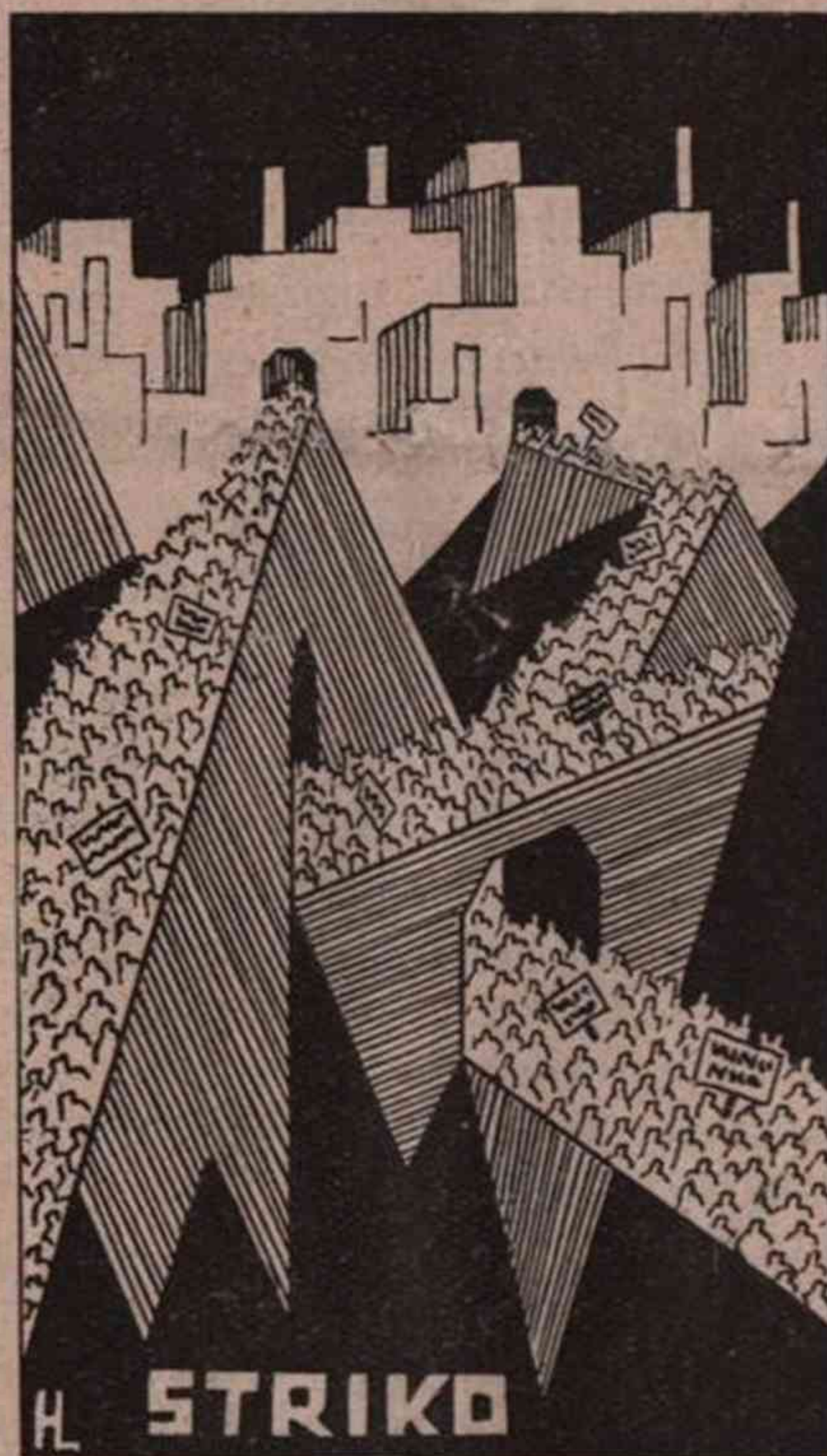
Kiam en la jaro 1904 la rusa caro ekmilitis kontraŭ Japanio k per sia jam lacega armeo atingis nur malvenkojn, la malkontento ĉe la popolamasoj kreskis. La carismo per siaj ĝendarmoj ĉiutage arestis centojn da malobeemaj civitanoj, konfiskis gazetojn k cenzuris la librojn. Estas fakto, ke oni malpermesis vendi iun kuiristan libron, en kiu estis aldonita pri iu manĝaĵo, ke oni devas ĝin dum preparo porti iom en "liberan aeron". La lastaj vortoj ŝajnis al la carismo tiom teruraj k kontraŭregistaraj, ke la libro estis malpermesata!

Kiel vundita sovaĝulo la carismo penis mortigi la revolucian ondon per kruelaj buĉadoj. La revolucia ondo kreskegis de tag' al tago, minacante formanĝi la carismon.

La unua mortigado okazis jam la 9-an de januaro 1905. Ĉi tiu nur kreskigis la malkontenton ĉe la amasoj k en oktobro/novembro la registaro devis kontraŭstari jam organizitan revolucian movadon. En la komenco de oktobro oni komencis en unu presejo en Moskvo postuli por si iom pli altan salajron. Nome la laboristoj postulis, ke oni kalkulu kiel literojn ankaŭ intersignojn (punkton, komon ktp.). Tiu tre malgranda postulo larĝiĝis en la mezo de oktobro, k el ĝi fariĝis vasta strikmovado, kiu igis al si obei la caran absolutismon.

La 7-an de oktobro strikis en Moskvo jam 50 presejoj. Post kelkaj tagoj ekstrikis ankaŭ la bakistoj. La 15-an de okt. decidis ekstriki ankaŭ presistoj en Peterburgo (nuntempa Leningrado). Tion ili faris kiel simpati-montradon al siaj Moskvaj samsortanoj.

Samtempe ekorganizis strikon fervojistoj. La organizlaboro estis jam pli frue komencita. Dum la somero oni fondis Fervojistan Ligon, la 3-an de okt. kunvenis la delegitoj de fervojistoj en Peterburgo, kun premeso de l'

Originalo de SAT-ano HERM. LINSEISEN.

registaro, k ili disputis pri sia pensikaso. Kaj, kvankam oni en tio vidis nenion strangan, la kongreso eksteriĝis el la kadro de sia origina tasko, k fariĝis politika kongreso, kies gravo k influo poste vastiĝis malproksimen. La nomita kongreso decidis ne plu aprobi lokajn, izolajn strikojn. Oni jam vidis, ke per unuopaj lokaj strikoj oni ne atingis multon. Tiuj perdigis nur forton k ne kondukis la fervojistaron al venko. Tial ili komencis antaŭpreparadi grandan, tutlandan strikon. Oni intencis prepari ĝin en la tuta lando tiel bone, ke la bato nepre fariĝos forta k igos la registaron akcepti la postulojn de l' fervojistaro.

La Fervojista Ligo donis jam tiutempe ordonon pri tutlanda striko, per kiu oni deziris nur konstati, pri kiom grandaj fortoj oni disponas, per kiuj oni povus en decida momento ataki. La decida paŝo — tutlanda granda striko — laŭintence devus okazi en januaro de 1906... Kaj efektive, jam la 20-an de okt. 1905 oni haltigis unue la trafikon sur fervojlinio inter Moskvo k Kazano, sed ĝis 30-a de okt. sekvis al tiu provo ĉiuj ĉefaj fervojlinioj, k la trafiko en la gigantŝtato estis preskaŭ morta.

La 24-an de oktobro komenciĝis telegraf- k poŝt-striko. Poŝtistoj k telegrafistoj ĉesis alporti leterojn k telegramojn.

Ne nur en eŭropa Rusio k Polio, sed ankaŭ en Kaŭkazio k Siberio haltis la trafiko, 85% da fervojistoj strikis. Fervojistoj en Finlando ĉesis labori la 30-an de oktobro. Telegrafe oni sciigis al ĉiuj fervojistaj unuiĝoj la strikdevizojn: 8-hora labortago, civitanaj liberoj, amnestio ktp.

Pro la pligrandiĝo de strikpartoprenantoj kreskis ankaŭ la kuraĝo k memstareco de strikantoj. Trans la ekonomiaj postuloj leviĝas klaspolitikaj postuloj, la striko alprenis revolucian karakteron. La malhelpaj agadoj de l' polico elvokis nur ridon. *La striko havis kiel celon trafi k vundi la ekonomion de la grandŝtato.*

La striko ordonis al la lokomotivoj, ke oni devas "ellasi vaporon", k... tio okazis. Same devis obei al la ordonoj de l' strikmovado la elektro. Oni mallumigis vojojn k stacidomojn. Kaj kie oni provis malhelpi tiun ondegon, tie ĝi eĉ disrompis fervojajn relojn k pontojn. Sed se estis bezonate disvastigi revoluciajn flugfoliojn, tiam oni igis labori presejojn; se estis bezonate dissendi strikordonojn, tiam devis labori telefonfadenoj k loko-

motivoj ne povis neveturigi strikdeputitojn.

Sed alie ĉesis funkcii eĉ apotekoj k... juĝejoj, ĉar striko ne etendiĝis nur sur fervojojn, sed disvastiĝis en la urboj, inter la instruistoj, vendistoj ktp. ktp. Kunvenis amasegoj sur la foirplacoj en la urboj, la laboristaro diskutis, kiel agi. Ĉiuj stratoj estis plenegaj je homoj.

Sed — subite aperis soldatoj surĉevalaj. Stratoj k placoj pleniĝis je ili. Laŭ la ordonoj de caraj ĝendarmoj oni atakis la popolon, surrajdis la homojn, batadis per glavoj k — pafis al senarmila amaso. Ili venis ne donante okazon eĉ al virinoj k infanoj forkuri. Sur la stratoj fluis sango. Jes, fluis sango ne nur de strikantaj viroj, sed ankaŭ de senkulpaj patrinoj k infanoj.

En Tallinn (la nuntempa ĉefurbo de Estonio) oni entombigis la sekvontan tagon 64 homojn. Tiel grandan amason da funebrantoj vidis Estonio nek pli frue nek poste! — Kaj post 13 jaroj la ĉefoj de tiuj sangverŝadoj, rusa caro kun siaj helpantoj, ricevis de la laboristaro la al ili deziritan finon. *Kompilis N. Ruus (15 428), Estonio.*

POST LA MANIFESTACIO

EMBA

Gutoj...
sangogutoj
ruĝfunebras sur pavimo,
plore festas la animo.
— Makulas la ŝlimo.

Gutoj...
ruĝaj sangogutoj
fluas dense el la koro,
pro postulo de laboro.
Kuŝas morta sur pavimo
jen proleto — la viktimo...
— Makulas la ŝlimo.

Gutoj...
sanktajn sangogutojn...
verŝis nia frato-membro
la unuan de septembro.
Gutoj...
sanktaj sangogutoj...
dum ĉi bela, sankta tago
vokas nin al nova ago.
Kaj ĉi sanktaj sangogutoj
dum funebra kanto sonas,
firman fidon al ni donas,
al batalo sur pavimo...
— Makulas la ŝlimo.

Gutoj...
sanktaj sangogutoj,
ruĝu, brilu sur pavimo!
Se fluos el vi plena maro,
eĉ tiam venkos proletaro!
— Forestos la ŝlimo.

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA NOVA EPOKO" ★

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

Industrio ne trafita de la krizo (Francio)

La karbminej-posedantoj scias, malgraŭ la ekonomia krizo, konstante pligrandigi siajn profitojn, pli k pli skandaligajn. Jen, en la norda departemento, la societo Eskarpel *(Escarpelle)*, inter la 1. julio 1929 k 30. junio 1930 amasigis milionon da frankoj pli da profito ol dum sama periodo de l' antaŭa jaro (sume 15 830 416 da fr. francaj anstataŭ 14 736 271 fr.). Tiuj profitoj prezentas la nombron 340% kompare kun la kapitalo, kiu estas 4 518 400 fr. La dividendo estas altigita al 150 fr. po akcio anstataŭ 130 lastjare. En departemento Pa-de-Kale *(Pas de Calais)* societo Marl *(Marles)* efektivigis 2 milionojn pli da profito ol pasintan jaron; tiuj profitoj prezentas 22% de la kapitalo; oni disdonis dividendon de 40 fr. po akcio anstataŭ 37,50 fr. lastjare. En sama departemento, dum sama periodo, la malgranda minejaro Karvan *(Carvin)* sumigis 600 mil frankojn da profito plia ol pasintjare, kio reprezentas 100% de l' kapitalo; dividendo 100 fr. po akcio anstataŭ 85 fr. lastjare.

Malgraŭ tio, ĝis lasta tempo tiuj posedantoj obstine kontraŭstaris al tre modera postulo de l' ministoj pri 8-taga pagata ripozo dumjara. Finfine, la 29-an de novembro, laboristaj k mastraj delegitoj interakordis pri konvencio, kiu garantias al tiuj laboristoj ne tion, kion ili postulis, tamen almenaŭ kelktagan pagatan libertempon — nome 6 tagojn por ĉiuj en la minejo laborantaj laboristoj (francaj k fremdaj), 3 tagojn por ĉiuj gelaboristoj surface okupitaj. Krome la koncerna laboristo devas esti dungita almenaŭ jaron ĉe la sama entrepreno. *Laŭ informoj en francl. lab. gazetoj.*

RENOVIGU VIAN ABONON KAJ VARBU NOVAJN ABONANTOJN!

Tiuj du devizoj marteliĝu en vian cerbon en tiu ĉi jarfina periodo!
Kaj se restas al vi monrimedoj, pensu ankaŭ pri solidara helpo al SOVETIANOJ, kiuj avidas resti abonantoj al "S-ulo"!
Ĉiu nova abonanto signifas garantion certan por la progreso, la baldaŭa pliampleksigo de nia gazeto.

La kondiĉoj en la Kongo-kolonio

Dum en Eŭropo oni alcelis taglaboron de 8 horoj, oni ĉi tie ne konas tiajn klopodojn. Ĉi tie ni devas dediĉi tutan nian tempon al la kapitalistaj entreprenoj, ni ne ripozas krom la sola posttagmezo de dimanĉo. Laboro de 10—11 horoj estas jam favora kondiĉo. La negroj ne estas pli feliĉaj; la entreprenoj ne permesas doni al ili unu ripoztagon semajne. Tamen ni estas ĉiuj malsanaj pro la malbona klimato. Necesas insiste averti, ke junuloj, kiuj deziras iri Afrikon, tie estos trompitaj: oni faras multajn promesojn, sed poste nenion plenumas. En Afriko regas nur senlima ekspluatado al laboristoj, k la entreprenoj povas permesi al si tion, ĉar ili estas ŝirmitaj per la leĝoj en Belga Kongo. En Franca Kongo estas same, sed en la Belga ekzistas plie la misiistoj, kiuj helpas sklavigi negrojn k proletojn. Tute ne ekzistas leĝoj, kiuj protektas proletojn, kiel en Eŭropo. La sindikatoj estas malpermesitaj en Kongolando, nur la katolikaj rondoj havas ekzistorajton.

Gézéquel, Léopoldville (Belga Kongo).

Kristanaj manieroj (Nederlando)

En nia landeto kun ĝia pia, dikredema katolika k protestanta popolo, la faŝisma spirito trovas fruktodonan grundon. Post hontindajoj en Mastriĥto la urbo Harlemo altiras nian atenton kiel kovujo de l' katolika eklezio. Senlaboruloj kolektiĝis sur vendeja placo antaŭ la urbdomo, kie kunvenis la urbkonsilantaro. Laŭ la gazetoj, la senlaboruloj penetris en apudan strateton k minacis rompi la fenestrovitrojn. Kiam ili rifuzis foriri, la policanoj ilin atakis, ne nur per kaŭĉukaj bastonoj k sabroj, sed ankaŭ per brigado el polichundoj, kiuj mordis multnombrajn personojn. Tiu ekzemplo montras en akra lumo, kiujn agojn kapablas plenumi la kristanaĉa kapitalistaro reganta. Nur 2 policanoj estis vundataj pro sia atako sovaĝa al malsatuloj kun helpo de hundoj.

Ariadno.

Faŝistaj atakoj en Hago (Nederlando)

Dum la lastaj tagoj senlaboruloj en Holando okaze de siaj manifestacioj estis atakataj de faŝistoj; en Hago ĉi tiuj atakis ne nur la senlaborulojn, sed ankaŭ la policistojn. La faŝistoj aranĝis publikan kunvenon por priparoli la krizon en agrikulturo. Komunistoj interrompis, k la faŝistoj atakis ilin per ponardoj. Kiam la policistoj klopodis dispeli la amason, la faŝistoj ankaŭ atakis ilin. En Roterdamo manifestacio el 2000 senlaboruloj estis dispelata.

Resumo laŭ "Ĉiutaga Heroldo", Lond., trad. I. F.

Korektoj. En n-o 322, bonv. legi sur pĝ. 79, 1-a kolono, lin. 23 de supre "ĝis" anst. *ĝi* (estos kreita...); en la 2-a kol. de l' sama pĝ. la citsignoj en la 2-a alineo devas esti metataj *post* k *ne* antaŭ la vortoj: *Oni informas;* sur pĝ. 77 legu en la 3-a lin. de l' 1-a kol. *malvolvo* (anst. malvolo).

ĈU REVOLUCIO

El ĉiuj korespondaĵoj, kiujn mi ricevis el Sovetio lastatempe, evidentiĝas la espero k eĉ la kredo je baldaŭa revolucio tuteŭropa aŭ eĉ tutmonda (proleta). Mi kredas, ke tiu kredo kolektiva je revolucio devenas de la informado de la sovetia gazetaro k de la diversaj instancoj. Tiu informado laŭ mi ŝajnas absolute necesa por la sovetia popolo, ĉar tiu homarego multmiliona nepre bezonas esperi je la ĝeneraligo de la sistemo, en kiu ĝi vivas k kiu estas nur nuntempe loka. Tiu kuraĝa popolo, kiu ĉiel suferis por atingi la revolucion k la starigon (konstruadon) de socialismo, ne povas esti malkuraĝigata per anoncoj pri malvenkoj de la Revolucio en la aliaj landoj. Sed mi, kiel SAT-ano, ne povas, ne rajtas lasi en malscio miajn samasocianojn sovetiajn. Kaj mia prideva konscio paroligas min hodiaŭ tute sincere al miaj karaj amikoj vivantaj en la plej diversaj regionoj de Sovetio. Mi laŭagas la celon de SAT "ke ili fariĝu la plej kapablaj k plej perfektaj el la tiel nomataj internaciistoj".

Se la grandan amason ne helpus (eĉ malhelpus) la scio pri la nuna situacio, la sovetia SAT-anaro devas esti pli forta k por trafe, por revolucie agi, ĝi devas koni la malbonon, la ĝustan pozicion de la revoluciaj partioj. Ankaŭ la direktantoj de Kominterno konas tiun situacion, k antaŭ nelonge ĝi admonis severe la diversnaciajn sekciestrojn pro la malbonaj rezultoj atingitaj. Do, se tiu scio ne malkuraĝigas la estrojn, ĝi ankaŭ ne malkuraĝigu la SAT-anojn. —

K-doj, la Revolucio *ne* estas baldaŭa. En ĉiuj landoj eŭropaj ĝi estas pli malproksima ol ĝi ŝajnis antaŭ kelkaj jaroj. La amasoj malbone direktitaj de la ĉefoj ofte tro profitakiremaj, pli k pli malinteresiĝas pri la poridea batalo. La diversaj politikaj partioj (akceptantaj kiel bazon la klasbatalon) jam delonge bataligas la amasojn nur sur materiaj faktoj ofte nur oportunismaj (altigo de salajroj, strikado, rezisto al malplialtigo de l' salajroj). Certe ekzistas fakoj por eduko ĉu marksista, ĉu leninista... sed tiuj fakoj ne trafas grandan sukceson. La studrondoj estas nur afero de kelkaj personoj en ĉiu urbo k la proletaro restas tute needukita laŭ la idea, teoria vidpunkto.

Tamen la sovetia proletaro estas admirinda; per siaj tutaj fortoj ĝi provis starigi la venkon de la revolucio en Eŭropo. Multaj sovetiaj laboristoj suferis materie por ebligi monsendon (helpon) al diversnaciaj sekcioj. La mono estis sendita eksterlanden. Sed ĉu la sovetia laboristaro scias, kiel estis uzata ilia mono? La plej granda parto estis uzata por kontraŭbatali la alitendencajn laboristojn tiagrade, ke hodiaŭ oni povas diri, ke laŭŝajne la laboristoj pli inter-malamas ol laboristoj al burĝoj, al kapitalista reĝimo. Tiu agado multe malhelpis al unueco k kreis foson en la vicoj de la laboristaro. Tiu interfrata batalado naŭzis grandan parton de la homaro, kiu nun atendas ion novan por relabori revolucie. Alia parto de la mono, sufiĉe granda, estis uzata por pagi la vojaĝon al la estroj de la sekcioj al diversaj kongresoj. Oni povas diri, ke kelkaj ĉefoj fariĝis kvazaŭ ĉiamaj kongresantoj... dank' al la mono de la sovetia laboristaro. Sovetio invitis ĉiujare delegitojn el ĉiuj sekcioj, por surloke studi k por poste raporti en sia sekcio, pri la progresoj en Sovetio. Bedaŭrinde ne ĉiuj invititoj[1], ĉefe laboristoj, povis akcepti la inviton, malgraŭ sia arda deziro, ĉar neeblis forlasi la ĉiutagan laboron: la mastro certe maldungus ilin pro tro longdaŭra foresto. Do, oni sendis en Sovetion, ĉu sekretariojn de sindikatoj, ĉu oficulojn de la Partio, aŭ liberprofesianojn (kuracistojn k. a.), ĝenerale homojn, kiuj tre ŝatas vojaĝi por vojaĝi (kien ajn), sed nur malofte personojn, kiuj estas ĉiutage miksataj inter la laborularo de l' komerco, de l' industrio aŭ de la

[1] Inter kiuj la aŭtoro de ĉi tiu artikolo.

Vojaĝimpresoj de K-do Perer[1]

La legantoj povis trovi en n-o 313 la bildon de la kuraĝa mond-ĉirkaŭ-biciklanto K-do Perer (Peraire), kiu nuntempe estas survoje al *Saigon* (Hindo-Ĉinio), post triumfa akcepto en Japanio. Certe priskribo de liaj impresoj (kvankam nur ekstraktaj, pro manko de loko), en "S-ulo" trovos sendube bonakcepton ĉe niaj legantoj, kiuj ne malprave admiros la eksterordinaran energion de tiu juna SAT-ano. *Red.*

Enkonduko

Someron 1925 — mi partoprenas universalan ekspozicion de dekorartoj en Parizo. Multajn eksterlandanojn mi vidis; esperanto jam ekallogis min, ĉar mi tie trovis okulfrapajn pruvojn pri ĝiaj mirindaj ecoj.

Jaron 1926 — mi militservas. En liberaj horoj, en kazerno, mokate de l' kamaradoj, mi studas esp-on. 6 monatojn poste mi komencas korespondadi.

Aŭg. 1927 — fininte militservon k finlerninte la lingvon en Liono *(Lyon)*, mi partoprenas la Lionan SAT-kongreson, kiu entuziasmigas min. Mi serioze pripensas malnovan ideon vagi tra la mondo.

Jan. 1928 — mi efektivigas mian projekton, ekklopodas ricevi sovetan vizon, germanan, polan ktp., pretigas ĉion senbrue.

Majon 1928 — per anonco en esp. gazetaro mi trovas akompanonton — esp-iston Posern (Döbeln, Germ.). Post sesmonataj klopodoj, la 20-an de julio, mi ricevas la sovetan vizon. La plejmulto da homoj, al kiuj mi konfesas mian projekton, mokas min. Tial neniu ĉeestas mian senbruan foriron je 24-a de julio, matene je la 6-a. Semajnon poste mi gastiĝas ĉe Posern en Döbeln. Ni zorge preparas la lastajn detalojn. 9-an de aŭgusto ni definitive forlasas Germanion kun difinita vojaĝcelo. Oficiale neniu organizo sin devigis nin helpi. Ni ekvojaĝis per niaj propraj rimedoj.

Decembro 1928: Post 5-monata kuna veturado ni jam atingis urbon Novorosisk en Kaŭkaza Sovetio. Ni jam traveturis Germanion-Ĉeĥoslovakion-Aŭstrion-Hungarion-Polion-Ukrainion-Krimeon. Ĝis Polio, la materialaj k moralaj kondiĉoj de nia vojaĝo estis bonaj; ĉie ni trovis bonajn vojojn, multe da esperantistoj ktp. Por vivteni nin, ni elspezis la ŝparitan monon, vizitis esp. grupojn (Radeberg, Teplitz, Brno, Pardubice, Vieno, Bratislava, Budapesto, Gyonguoŝ, Kolomea, Lvovo k. a.) k organizis vesperarangôjn. Malgraŭ tio, la mono ne sufiĉis. Dumvoje okazis kelkaj malagrablaĵoj; ekzemple, ni erarvagis dum 55 horoj tra la Karpataj montoj, tute sen manĝo. Poste komenciĝis la grandaj malfaciloj.

Iom post iom la vojaro malaperis. La 12-an de oktobro en Ukrainio nin trafis neĝo. Ni konatiĝis kun rusaj kotegozaj kutim-irejoj. En Krimeo dum novembro ni retrovis varmon k eĉ konatiĝis kun dezertaj specialaĵoj: sablo, stepoj, akvomanko, domforesto ktp. Baldaŭ ni atingis Simferopolon, Sebastopolon, Jalta ktp., pri kio multo estus rakontinda...

Post lasta danĝera aventura enkotiĝo en norda Kaŭkazio, kie nin savis nia esp-scio, ni atingis Novorosiskon en plena vintro. Sur montoj neĝis. Vento blovegis malvarme. Mi singarde decidis travintri ĉi tie. Mia K-do Posern preferis daŭrigi. Ni do disiĝis, k Posern atingis meze de vintro Baku k eĉ Teheranon. Pluen li

[1] France: Peraire.

kamparo. Tiel la preciza scio laŭsperta pri Sovetio restas la havo de kelkaj personoj izolitaj . . . aŭ interesitaj.

La laboristaro esperis je la sukceso en Hindio, en Ĉinio. En ambaŭ regionoj la revolucio trafis malvenkon. Poste grandskale estis montrataj la ŝancoj de revolucio dank' al la ĝenerala krizo. Nuntempe ni povas konstati, ke la krizo helpis nur al la plifirmiĝo de l' burĝaro. Preskaŭ en ĉiuj landoj, la faŝistaj organizoj plifortiĝas. La rezultoj de diverslandaj balotoj montras nerefuteble la progreson de la dekstraj partioj. La junularaj organizoj "blankaj" estas multe pli agemaj ol la "ruĝaj". La krizo elvokita malhelpis al la revolucio. La laboristoj timas perdi sian laboron k silentas. Estis asertite, ke la nuntempa krizo estos decida; dume ĝi estas nur perioda. Eble pli intensa ĝi aspektas kiel tiu de 1920. La naciistoj uzas ĝin por prepari novan militon, ili lecionumas la laboristaron pri la kulpo de tiu aŭ alia nacio. Faŝistoj venkas en Germanio k alie. En la ĵus okazintaj balotoj en Aŭstrio la komunistoj eĉ ne sukcesis atingi unu elektiton. En Britio, kie la krizo estas jam plurjara, la fortoj de la laboristoj malprogresas (vidu la rezulton de la regionaj balotoj).

La nuntempa Brian-a (*Briand*) projekto kredigas multajn laboristojn pri sincero de la aŭtoro. Aliaj mokas ĝin k asertas ĝin neebla. Ambaŭ eraras: tiu projekto estas direktita kontraŭ la laboristaro, sed ĝi estas efektivigebla. La kapitalismo estas nun internacie organizita (laŭ grupoj) k ebligas tiun interŝtatan (interreĝiman!) aranĝon. Ĝia nura celo estas: ĉesigi la nuntempan krizon, prokrasti laŭeble tujan militon. Kaj ĝi sukcesos . . . malgraŭ ĉiuj mokoj . . . sed kontraŭ la laboristaro. Kaj la revolucio ne estos profitinta el la nuna krizo por antaŭeniri.

Ĉiarimede la kapitalistaj organizoj provos ne ankoraŭ interdetrui siajn havaĵojn . . . ili preferas prepari tute trankvile militon kontraŭ Sovetio, kie ili nuntempe ne posedas multajn detrueblajn posedojn . . . sed nur akirindajn interesojn.

La sovetiaj K-doj sciu, ke nuntempe en Eŭropo la kontraŭagado estas kvazaŭ nula, la revolucia spirito nevidebla. Ili postulu, ke ilia mono servu ne al materiaj ĝuadoj, sed al spiritaj celoj, al la revolucia edukado de la amaso, al la unuigo de la proletaj fortoj, al la agitado kontraŭ militoj. La mono alportu scion k ne vojaĝemon.

K-doj sovetiaj, pli bone estas koni malbonon ol ĝin malkoni, ĉar konante ĝin oni povas ekkontraŭbatali.

Leono Berjje (630), Bruselo.

PACO, SCIENCA PROBLEMO

Vere, la paco estas scienca problemo. Mi ne diras sciencula!

Paco estas problemo de l' scio.

Ne mirige; la sukceso de iu ajn deziro postulas preskaŭ ĉiam iugradan scion. Se mi volas translokiĝi de Bordo (Bordeaux) ĝis Parizo, mi bezonas scii ion. Nun ekzistas multaj rimedoj por la kontentigo de tiu deziro: landvojo, fervojo, mar- k riverveturo, aeroplano, aerŝipo. Mi bezonas nur scii, kie staras la stacidomo: facile akirebla sciaĵo, sed almenaŭ tion mi bezonas scii.

Antaŭ du jarcentoj la solvo ne estis tiom facila.

Paco estas problemo de scio.

Antaŭ kvindek jaroj jam oni pensis pri transportiĝo tra l' aero. Oni celis al tio, sed estis trovinta nenion taŭgan. Ja ekzistis balonoj. Sed balono ne estas aerveturilo, nur supreniĝilo.

Tiam oni sciis preskaŭ nenion pri aerveturado.

La laborantoj, la serĉantoj de la flugproblemo estis diversopiniaj. Iuj serĉis la solvon, apogante sin ĉefe sur tiu konstato, ke jam oni scias supreniĝi en la aeron per balonoj; ilia celmetodo estis: direkti la balonojn.

Aliaj pensis, ke oni pli verŝajne sukcesos, se oni pli proksime imitas la vivajn naturaĵojn: laŭ ili la problemo de l' aerveturado estis solvota kiel problemo de l' flugado, flug' uzata tie en sia mallarĝa signifo ne de aerveturo, sed de birdeca translokiĝo.

Kiuj el ambaŭ estis pravaj?

Supraĵaj observantoj, konstatinte la grandan disvastiĝon de l' aeroplanoj k la multajn fiaskojn de l' direkteblaj balonoj senhezite respondos: la fluganoj sukcesis. Male, mi diros: ne! la fluganoj *ĝis nun* ege fiaskis.

Vere nun la sukceso de l' multpezaj aerveturiloj estas ege pli trafinta ol tiu de l' supreniĝemaj; — mi ne *scias*, ĉu la estonto konfirmos tiun sukceson, mi *kredas*, ke jes.

Tamen mi asertas: la fluganoj ege fiaskis.

La aeroplano, triumfanta aerveturilo, ne estas flugaparato.

La birdo por povi antaŭen nepre devas bati la aeron per siaj flugiloj. La aeroplano moviĝas dank' al la helico; ĝiaj port-ebenoj restas preskaŭ senmove ligitaj kun la korpo; ili estas apenaŭ klineblaj.

En tiu problemo la solvo venis de neniu el ambaŭ tiam plej multe disvastiĝintaj opinioj pri ĝi. Eĉ ĝi venis de ie, kie neniu tiam opiniis, ke la solvo kuŝas.

Tiu ekzemplo montras, ke se la homaro vere volas sukcesi al iu problemo, ĝi neniam pravas limigante la kampon de siaj serĉoj al ĝi.

Antaŭ kvindek jaroj ĉiuj homoj, kiuj okupis sin pri aerveturo, opiniis, ke la solvo kuŝas ĉu en la direktado de l' balonoj, ĉu en la flugado: ĉiuj senescepte eraris.

Ni ne forgesu tion, se ni volas la pacon.

F. Brossier (Parizo), SAT-ano n-o 23.

ne sukcesis iri, ĉar oni rifuzis al li hindan vizon. Li reiris al Baku k tie travintris. Liajn eksperimentojn mi profitis. Dum restado en Novorosisk mi vizitis (vagonare) Moskvon. Helpite de K-do Lapin, mi sukcesis aliigi mian vizon por daŭrigi la vojaĝon orienten, laŭ la konsiloj de l' Moskvaj K-doj. Reveninte Novorosiskon mi konstruigis specialan aparaton por mal-enkotigi mian biciklon, post miaj spertoj pri rusaj ŝoseoj.

La 1. aprilo 1929 mi daŭrigis, sola, mian vojaĝon al Krasnodarsk-Stalingrado-Saratovo. Printempe mi konatiĝis, krom kun malbenitaj kotplenaj vojoj, kun la glacirompiĝo de l' riverego Volga k sekvanta superakviĝo. Ofte ponto forestis, k naĝante mi devis trovi malprofundaĵon por transiri. Sen vojoj, en pluvo, nebulo ktp. mi trafis egajn malfacilojn, tiagrade, ke dum tago mi veturis bicikle . . . 12 km., ne manĝante pro manko de domoj! Kaj por kroni la duan parton de mia vojaĝo, oni min kvazaŭ arestis en urbo Saratovo. Feliĉe K-do Segal savis mian situacion, sed mi devis reiri Moskvon pro mia pasporto.

Moskvon, kiun mi vidis antaŭ 3 monatoj nur en malvarmego, mi trovis vigla, printempe vestita, vivoplena. Ĉie verdaj, arboplenaj stratoj, multaj parkoj k. a. Novan urbon mi preskaŭ kredis retrovi. Dum vintro la vivo tie estas vigla, printempe ĝi bolas. Mi kredis reveni Parizon — Parizon kun rusa stampo. Du semajnojn mi bezonis por denove leĝigi mian restadon en Sovetio. En junio mi do daŭrigis mian vojaĝon orienten. 10 mil kilometrojn mi planis fari antaŭ nova vintro sur mia biciklo, por trafi Ĉitan . . . .

(Daŭrigota.)

SENNACIULA SCIENC-KULTURA PAĜO

N-o 30 Sub la Kontrolo de Scienc-Kultura (Akademia) Sekcio de SAT. Redakci-adreso: DIM. SNEĴKO, Minsk, Poŝtkesto 33 (Sovetio). Sekretario de Sekcio (redakcia adreso por terorlandoj): H. MURAVKIN, Fürtherstrasse 11 a III, Berlin W 50 (Germanio).

Internacia Proleta Literaturo

Proleta literaturo estas unu el la bataliloj de l' laborista klaso en ĝia revolucia batalo. Proleta verkisto devas kunligi sian verkaron plene kun la revolucia praktiko de sia klaso. Verkisto devas esti dialektika materialisto k lia verklaboro devas esti formo de politika elpaŝo, nun kiam pliakriĝis la klasaj kontraŭdiroj, kiam sur literatura fronto okazis klasa diferenciĝo de fortoj. Multaj verkistoj foriris de proleta fronto k aliĝis al fronto malamika-burĝa. Samtempe plifortiĝis proleta literaturo. Aperis novaj proletaj verkistoj, aperis novaj sufiĉe gravaj proletaj verkoj. Politika k mastruma krizo, kiun travivas nun landoj de Eŭropo k Ameriko, alkondukis al la fronto de proletaj verkistoj vicojn de antaŭe etburĝaj verkistoj. Ĉi lastaj plene akceptas nun taktikon de aktiva revolucia klasa batalo. Laboristkamparana korespondant-movado estas fonto, el kie aperos novaj verkistoj!

En Sovetio proletaj verkistoj estas unuigitaj en forta organizo: Tutunia Asocio de Prol. Verkistoj, kien eniras rusa, ukraina, blankrusa k. a. naciaj asocioj de prol. verkistoj. En Germanio antaŭ nelonge fondiĝis asocio de prol. verkistoj, kiu unuigas pli ol 250 aŭtorojn. Ĉi lasta aperigas sian organon "Die Linkskurve" (Maldekstra linio). Usonaj verkistoj proletaj ankaŭ estas organizitaj. Ili aperigas sian organon "New Masses" (Novaj amasoj). Polaj prol. verkistoj estas unuigitaj ĉe ĵurnalo "Kultura mas" (Kulturo de amasoj); organizitaj estas ankaŭ ĉeĥaj k aŭstriaj prol. aŭtoroj. Ili ĉiuj unuiĝis en Internacia Oficejo de Prol. Literaturo. Lastjare fondiĝis novaj sekcioj: japana, georgia, bulgara, svisa.

Nun prol. literaturo estas sufiĉe forta. Venis jam tempo por fondi Proletan Literaturan Internacion, kiu estu klasbatala organo de prol. verkistoj. Prol. esp. verkistoj ankoraŭ ne tiel klare montris sian klasan vizaĝon. Etburĝaj motivoj ankoraŭ forte tenas prol. esp. verkistojn. Ni postulu klaran klasan ideologion en la verkoj de niaj literaturistoj! Ni ja ĉiuj kreas nacian laŭ la formo k internacian, proletan laŭ la enhavo literaturon. Verkistoj — sur barikadojn de klasa batalo!

Dm. Snejko.

Saluton al Internacia Oficejo de Proleta Literaturo — kiel batalstabo de internacia literatura gvardio de laborista klaso.

Pri la ĉi ticaj metodoj por pristudi la prostituon[1]

(Letero el Italio)

Kvankam ne "fakulo", ĵus mi havis okazon legi areton da italaj, germanaj, rusaj (antaŭmilitaj) k. a. verkoj pri prostituo. Malgraŭ ke ili devenis de tiel malsamaj landoj, ĉiuj ĉi verkoj montris iujn tute samajn metoderarojn, pri kiuj mi nun iomete parolos.

1. Ĉiuj pristudas la virinojn, *kiam jam ili estas prostituistinoj*. Tial ĉiuj informoj pri ilia antaŭprostitua vivo devenas ĉu el peraj fontoj (polico, antaŭaj instruistinoj de l' knabinoj), ĉu de la prostituistinoj mem, kiuj povas havi motivojn por mensogi tiurilate. Tiel multajn ecojn akiritajn dum la prostitua vivo oni emas taksi kiel kunnaskitajn; k oni perdas la plej taŭgajn sciigojn por esplori la "meĥanismojn" (ĉu materiajn, ĉu psikajn), per kiuj "honesta" knabino iĝas prostituistino.

2. Oni ne "esploradas", sed nur "esploras" la prostituistinojn: plejofte oni vidas ilin nur unufoje, ankaŭ por ke oni povu kolekti pli grandan nombron da observitinoj. Nu, kiu povas efektive konatiĝi kun homo, kiun li vizitis nur unufoje? Tamen, per tiu metodo oni faras "psikologiajn esplorojn"!

3. Tiuj esploroj plejofte okazas, ne en la medio, kie vivadas ordinare la prostituistino, sed en malsanulejoj aŭ malliberejoj.

4. La esplorantaj sciencistoj estas "honestaj" burĝoj, vivantaj en tute burĝa medio, k tial havantaj tute burĝhonestan pens- k sentmanierojn k vidpunktojn; sed la prostituistinoj estas "malhonestaj", k plejofte de proleta deveno. Nu, kiam "sinjoro" k "malriĉulo" (eĉ — ambaŭ "honestaj") interparolas, ambaŭ levas ĉirkaŭ si kvazaŭ "moralan (t. e. spiritan) muron"; eĉ pli dikan levas "honestulo" k "malhonestulino". La unua malestimas la duan; la dua timas k mensogas: ambaŭ ne komprenas sin reciproke.

5. Tute oni ne atentas pri la pens- k sentmanieroj (precipe rilate la seksan aferon de la medioj (proletaj, vilaĝanaj), el kiuj devenas la prostituistinoj; tial, ofte oni priskribas ilin kiel "tipajn" nur por tiu homklaso. Per kiuj rimedoj oni povas forigi tiujn erarojn? Laŭ mia opinio, per jenaj:

a) Pristudi la prostituon ne "el ekstere", sed "el interne": t. e., pere de inteligentaj prostituistinoj aŭ eksaj, kiuj ĉu memvole, ĉu por gajni monon, akceptu verki mem pri tio, aŭ helpi la "honestan" verkonton.

b) Bone pristudi la materian k moralan mediojn, el kiuj devenas la plejmulto el la prostituistinoj; t. e., precipe la vilaĝojn k la vilaĝaninojn.

Aliaj, eĉ pli taŭgaj rimedoj ne estas uzeblaj ĉi tie, *ĉar ili postulus tutan aliformiĝon de la ĉi tie reganta pensmaniero.*

Kritikemulo.

[1] Per tiu ĉi artikolo ni malfermas diskuton tiuteman.

EL SCIENCO K TEKNIKO

Elektrobuso

Dum la nuna trafikevoluo la dependo de la tramo de reloj laŭgrade komencas malhelpi, plej multe en mallarĝaj k angulecaj stratoj. La tekniko donis rezulte de ŝiaj esploroj kombinaĵon el elektra tramo k benzina aŭtobuso. La preno de kurento okazas ĉe la elektrobuso simile kiel ĉe tramo per supra kondukilo, la suba parto kun siaj 6 pneŭmatikoj respondas al la aŭtobuso. La elektrobuso povas devojiĝi laŭnecese ĝis 4,5 metroj flanken el sia direkto. La elektromotoro ne forprenas tiom da valora loko kiel la benzinmotoro k ujo. Krome la vibrado k puŝado ĉe ek- k dum-vojaĝo tute forestas. La rapido restas la sama ĉe supreniro. Elektrobuso tiaspeca depost kelka tempo cirkulas sur linio *Mettmann-Gruiten* en Rejnlando.

Solvo de la relpuŝa problemo

Al ĉiuj estas konate, ke la fervojaj reloj havas laŭlonge interspacojn (12—17 mm) senteblajn per la ritmaj radpuŝoj dum vagonar-veturado, sed ne ĉiuj eble scias, ke tia puŝado kostas 65% de la tuta landa elspezo por fervojoj, — grandegan sumon. La interspaco necesas, ĉar somere la reloj pro varmo pli-longiĝas k deformiĝus sen ĝi, tiel ke okazus fervojaj katastrofoj. La frapado de la radoj tre rapide enbatas la eĝojn de la interspacoj, kio kaŭzas poste intensajn puŝ- k jetmovojn de la vagonoj; tio denove sufiĉe baldaŭ tute antaŭtempe malbonigas la risortojn k la vagonojn mem.

Ĝis nun oni provis malgrandigi la malbonon per kunveldo de kelkaj reloj je unu ĝis 30 metrojn longa (normala relo longas 15 m). Prove oni

Nia poŝto

Ne forgesu! Iom post iom venas materialo por speciala scienca n-o de "LNE". Por ke ĝi estu diversflanka, ni turnas nin al ĉiuj sekcianoj ne forgesi pri sendo de necesa originala materialo.

Al ĉiuj. Red. informos aŭtorojn de artikoloj pri ilia sorto en la sekvonta SKPaĝo.

Salan (Francio). Kial do vi silentas?

TRA ESPERANTIO

KIAL DEMIDJUK REVIZIIS[1]

Lastan semajnon mi pruvis nerefuteble, k K-do Demidjuk, k ne mi, "reviziis". Kaj por kaŝi sian propran "reviziismon", li aplikas la trivialan, bone konatan taktikon, kiu konsistas en tio: kulpigi aliun pri peko, kiun oni mem faris.

En la n-o 322 de "S-ulo" ni publikigis ekstraktojn el dokumentoj, kiuj montras, ke jam en la jaro 1923 "certaj" personoj en Moskvo volis revizii la starpunkton de SAT. Jam en tiu tempo la sennaciismo estis herezaĵo. Sed tiam K-do Demidjuk batalis kontraŭ tiujn "reviziistojn". Li prave senmaskigis ilian neŭtralismon k suspektis ilian parolan revoluciismon. Estas ja interese memori, ke la jama(j) opoziciulo(j) ĉeestis la neŭtralan kongreson en Nürnberg antaŭ ol veni al Kasel por provi trudi siajn reviziistajn ideojn.

Sed kial do ili ne sukcesis tiutempe kolekti ĉirkaŭ si atentindan revizieman forton? Tial ke mi havis en la poŝo membrokarton de l' komunista Partio. Estis ja malpli facile ol nun kredigi al la SAT-anaro, ke mi estas "oportunisto", "kontraŭrevoluciulo" ks. Tamen tiutempe sama estis mia opinio pri la organizmaniero de la laborista esperanta movado. Sed restas la fakto, ke komunistaj K-doj povis kredi, ke SAT estas "komuniste" gvidata, ĉar la gvidanto estas kompartiano. Mi tamen ne eksiĝis el la partio, sed simple ne repagis la kotizon, komence de 1928. Morgaŭ mi povus realiĝi...

Kiam mi estis partiano, ne nur komunistoj kredis, ke SAT estas "komuniste" gvidata, sed ankaŭ anarkistoj k socialistoj. Kaj tio estis la bedaŭrindaĵo. Tial, por eviti ĉian suspekton pri partieca gvidado, mi decidis resti ekster ĉiu partio. Mia eksterpartieco fakte ŝanĝis absolute nenion. Kiam mi estis partiano, neniam mi atentis partiajn konsiderojn en la gvidado de SAT; plie neniam mi partoprenis partian agitadon, tial ke tempo — k ankaŭ emo, tion malkaŝe mi konfesas — tute mankis. Ĉiu ja certe konsentos, ke la SAT-laboro povas plenokupi mian liberan tempon.

Partia membrokarto ludis por mi rolon de fetiĉo, de talismano antaŭ komunistaj K-doj. De kiam mankas al mi tiu objekto, de tiam falas sur min kritikoj k suspektoj. Kion mi poviis skribi, antaŭ tri jaroj, sen ia risko ricevi riproĉojn de sampartianoj, tio hodiaŭ estas de tiuj samaj K-doj konsiderata kiel "nemarksista", "oportunista", eĉ "socialfaŝista". Por ebriulo la etiketo sur la botelo gravas, ne ĝia enhavo. Tamen *neniam* mi atentis, ĉu miaj skribaĵoj estas aŭ ne "marksistaj"; k se okazis, ke ili estas tiaj, nu, ne domaĝas; en mala okazo, same.

Estas ja fakto, ke kompartianoj komencis opozicii, tuj kiam mi ne plu havis partibileton en la poŝo. La unua atako okazis en Göteborg; ĝi estis relative milda; en Lajpcig ĝi fariĝis pli akra k en London ĝi atingis la plejon.

Sed eble kelkiuj diros, ke tio estas simpla koincido. Oni ja povas tiel argumenti. Oni eĉ povas diri, ke mi neniam estis tre ortodoksa partiano. Tio estas vera. Mi eĉ ĉiam havis la firman konvinkon, ke partiaj instancoj ne kapablas doni trafajn direktojn por nia esperanta laboro. La partigvidantoj tute ne interesiĝas pri nia movado; ili ne konas ĝian esencan signifon k sekve povus nur ŝablone doni instrukciojn, kiuj eble taŭgas por la politika agitado, sed kiuj estas tute malĝustaj por nia afero.

Tion ne komprenis tiuj, kiuj volis ĉe la Kongreso de Göteborg trudi socipolitikan programon al SAT. Estis la dua serioza provo revizii la starpunkton de nia Asocio. Kaj kredeble la opozicio de Komfrakcianoj ne estus tiom akra k decida, se la Direkcio de SAT ne kontraŭstarus al tiu revizia entrepreno. Necesas ja forte konvinkiĝi, ke tiu programo en la okuloj de opoziciuloj celis trudi al nia organizo ian ortodokson. SAT, laŭstatute, akceptas anojn el ĉiuj tendencoj de la klasbatala organizita laboristaro. Se oni trudas al ĝi iun ajn programon, kiu ortodoksas kun tiu de iu aŭ aliu politika Internacio, tio signifas nekontraŭdireble revizii la ĝisnunan starpunkton de nia Asocio. Kaj la tiom diskutata programo tute harmoniis kun tiu de Komintern!...

K-do Demidjuk iatempe havis ankaŭ tiun saman opinion. Li k K-do Nekrasov letere avertis min pri la danĝero, kiun povus krei la akcepto de tia programo. Tiom pli, ke ties teksto devis esti submetata al la ekzameno de la Moskva partia instanco antaŭ la Viena Kongreso. K-do Demidjuk ne neos tion; li ja bone scias, ke mi posedas dokumentojn por pruvi mian diron. Sed necesas iom koni la postkulisajn klopodojn por kompreni ĝuste la historion de SAT k ĝian nunan staton.

Estas ja tre bedaŭrinda fakto, ke K-doj klopodas trudi al SAT la programon de sia partio, kiam ilia esperantista tasko devas esti trudi esperanton al la partio. Laborante en la Komfrakcio, mi ĉiam akcentis, ke la komunistaj SAT-anoj devas ĉiel provi atingi, ke Komintern enmetu en sia programo tezon pri internacia lingvo. Mi eĉ tiucele verkis sufiĉe ampleksan raporton, kiu estis prezentata al la koncerna Instanco en Moskvo. Sed eble tio jam aspektis kiel herezaĵo en la okuloj de "certaj" personoj, kies ĉefa zorgo estas ĉiam aspekti pure ortodoksaj antaŭ partiaj instancoj.

La Frakcioj en SAT povus fari tre trafan k utilan laboron, se ili klopodus por trudi esperanton al sia respektiva Internacio. Sed kiam frakcia laboro celas trudi al SAT partian ortodokson, tio estas miscela k povas havi nur detruan efikon. Kaj tia nun estas la demando. Tion bone scias K-do Demidjuk mem. Li estas tro bone informita por ne havi la firman konvinkon, ke mi diras la veron. Kompreneble tion li ne konfesos; li eble neos kun ŝajna indigno. Tia lia sinteno povos eĉ trompi kelkajn K-dojn. Sed li ne trompos min k tiujn, kiuj estas ĝuste informitaj.

Sed mi konstatas kun bedaŭro, ke jam fariĝis sufiĉe longa ĉe tiu skribaĵo, kvankam mi ne ankoraŭ klarigis, kial K-do Demidjuk reviziis. Tion mi do faros proksiman semajnon. *E. L.*

[1] Vidu n-on 323 de "S-ulo".

---

apud Nürenbergo eĉ veldis relon 320 m longan.

Sed tute sen interspacoj ne eblas. Inĝeniero V. Abel, ne-specialisto, proponis jenan originalan solvon. Inter du reloj sen interspaco firme estas fiksata interreleto, havanta je ambaŭ siaj flankoj (ne finoj!) transversajn entranĉojn profundajn kiel kombilo laŭ maniero de tirharmoniko.

Ĉe varioj de la temperaturo la harmoniko kuntiriĝas aŭ maltiriĝas k la vagonaj radoj nenie trafas interspacojn danĝerajn. *Homo (2921).*

KOMUNIKOJ DE LA DIREKCIO

Kiel klarigite en la Protokolaro de l' lasta Kongreso, per 114 voĉoj kontraŭ 72 estas akceptita la deziresprimo, ke *principe* la venonta Kongreso okazu en Moskvo. Estis akceptata nur la principo, tial ke ne estis farata "orda invito" de la Moskvaj SAT-anoj. Jam forpasis pli ol 4 monatoj k invito ne venis. Intertempe ni eksciis, ke dum ni kongresis en Londono, okazis en Moskvo konferenco, ĉe kiu estis farataj skismigaj decidoj, interalie pri starigo de *nova* organizo, konkurenca al SAT, eldono de gazeto, starigo de Eldonkooperativo ktp. Decidoj, kiuj jam efektiviĝis.

Dume ni ricevis la 11. septembro 1930 inviton de la Amsterdama SAT-anaro k la 3. oktobro 1930 inviton de la Pariza. Ekzameninte k diskutinte la situacion k konsiderante, ke jam urĝas fari decidon, la Direkcio en sia kunveno de la 29. novembro 1930 *unuanime* decidis akcepti la inviton de la Amsterdama SAT-anaro.

Ni estas certaj, ke ĉiuj ĝuste komprenos nian decidon k ne konsideros ĝin kiel malkonsenton al tio, ke SAT-Kongreso okazu en Moskvo, kiam la tieaj *lojalaj* SAT-anoj faros al ni inviton, kiam ili povos pagi siajn kotizojn k donos la garantion, ke la Kongreso povos okazi en normalaj kondiĉoj.

La Kontrolkomitato de SAT al la Membraro

En Moskvo okazis la 7-an de aŭgusto 1930 kunveno de CK SEU (Centra Komitato de Sovetlanda Esperantista Unio). La protokolo de tiu kunveno alvenis ĉe la redakcio de "S-ulo" el du sendintoj esperantlingven tradukita. En ĝi ni povas legi, ke estas decidite pri kreo de nova organizo k ke la reprezentantoj de G.L.E.A., K-doj Besler (Bässler) k Riĥter (Richter) proponis la aperigon de nova gazeto. K-doj Drezen, Demidjuk k Besler protestis k diris, la du unuaj, ke ne temis pri organizo, sed pri organizado. Ni petis de K-do Drezen oficiale ekzempleron de tiu protokolo. Ni ricevis ĝin k tradukigis de priruslingva profesoro (ĉe la Berlitza Lernejo en Bruselo) la tekston en francan lingvon. La traduko esprimis, ke vere temas pri decido krei novan organizon. K-do Besler protestis dirante, ke li ne partoprenis kiel reprezentanto de G.L.E.A. Sed laŭ la traduko de la protokolo li ĉeestis kiel reprezentanto. Tion atestas eĉ la traduko aperinta en la "Internaciisto" (vidu la lastan paragrafon, temanta pri la kreo de nova gazeto). K-do Riĥter eĉ ne respondis je niaj leteroj.

Do ekzistas decido krei novan organizon k eldoni novan gazeton (tiu lasta decido fariĝis fakto). Absolute ne konsiderante la politikan flankon de tiu afero, ni nun restas sur la punkto:

Ĉu decido krei novan organizon k eldono de nova gazeto (ambaŭ konkurencaj al SAT) estas malobeo al la Statuto? La 4-a paragrafo, alineo d) de nia Asocia Statuto diras: "(ĉiuj aktivaj membroj de SAT devas) kelkvorte helpi al ĝeneralaj interesoj de la Asocio, neniam forgesante, ke ĝi havas celon samtempe idealan k praktikan."

Ĉu kreo de nova gazeto k organizo estas *malhelpo* al ĝeneralaj interesoj de la Asocio? — Jes! sen ia dubo!

Tiu ago estas tiom pli kondamninda, ke la eldono de konkurenca gazeto k la starigo de konkurenca eldonsocieto okazas je la momento, kiam — pro reteno en Moskvo de grava kapitalo — pli ol 12 000 germ. markoj — SAT-eldonaĵoj troviĝas en tre malfacila situacio. Ĉiuj K-doj sciu, ke nur dank' al 33 000 francaj frankoj pruntitaj al SAT de K-do Banmer, la lastaj eldonoj povis efektiviĝi (inter ili la "Plena Vortaro"). Plie, ni memoru, ke la monkolektado sur paĝoj de "S-ulo" por la 2-a traktoro, estas prezentita kiel rimedo por akiri — per simpla kontotransskribo inter Leipzig k Moskvo — parton el la mono, kiu troviĝas ĉe SEU en Moskvo.

En la unua n-o de "Internaciisto" oni povas legi "Por nia 2-a traktoro... Monon sendu (eĉ jam kolektitan) al la redakcio de "Internaciisto" k ne al la administrejo de SAT, Leipzig.

Kiu honesta SAT-ano povas ankoraŭ dubi, ke tiaj agoj devas esti plej severe kondamnitaj? Kaj ĉar ni konstatas tiun malobeon al nia Statuto, ni demandu la Statuton pri la puno aplikenda en ĉi tiu cirkonstanco:

La 8-a paragrafo diras: "Estas eksigataj el SAT la membroj, kiuj ne konformiĝis al la Statuto, kiuj intence agis kontraŭ la celoj, principoj aŭ interesoj de la Asocio."

Ĉar la devo de la K.K. estas obei k obeigi la Statuton, ĝi decidas proponi, laŭ Regularo de la K.K., al Plenumkomitato de SAT:

a) Eksigi jenajn anojn: Drezen E. (1518), Besler O. (715) k Riĥter F. C. (125).

b) Admoni severe la aliajn partoprenintojn al la kunveno de la 7-a de aŭgusto de CK SEU, pri kiuj la akuzoj ne estas sufiĉe personaj k kies libera agado eble ne ekzistas komplete (ekz. unu inter ili estis malliberigita iame pro kontraŭagado al E. Drezen. Nia aserto estas bazita sur skribaĵo de la koncernato mem).

c) Ke la supraj decidoj aperu en "S-ulo".

(Akceptita per 2 voĉoj kontraŭ 1.)

UNU INTER MULTAJ

"Karaj K-doj! Vi promesis sendi al mi n-ojn 310, 311 k 312 de 'S-ulo', kiujn mi ne ricevis. Nun mi plendas, ke post n-o 313 ne unu numero de la gazeto estas liverita al mi. Kion tio ĉi signifas? Antaŭe mi ĉiam akurate ricevadis 'S-ulo'n. Mi opinias, ke en tiu ĉi afero la poŝto ne kulpas, ĉar ekz. 'Heroldon de Esperanto' (organon burĝan) mi ricevas ĝustatempe."

KONTRAŬ LA SKISMIGAJ MANOVROJ

Rezolucio de l' Federacia Komitato de F. E. O.[1]

La Federacia Komitato kunveninta en ordinara kunsido la 19-an de novembro, konatiĝinte kun la Protokolo de l' kunsido de Centra Komitato de S.E.U. de 7. aŭgusto 1930, publikigita en la n-o 315 de "S-ulo" k diskutinte pri la ebla reefiko de l' faritaj decidoj en la grupoj de la Federacio; konsiderante, ke la paragrafo f) "Proponi al G.L.E.A. k aliaj eksterlandaj laboristaj revoluciaj organizoj kreon de akcia societo por eldonado de revoluciaj esp. gazetoj k libroj, promesante ĉiel subteni ĉi eldonan iniciaton" signifas tute evidentan rompon en la konvencio de Göteborg; ke tiuj decidoj, kiuj jam en siaj komencoj estas plenumitaj, preparas la skismon en la lab. esperantistaj movado;

protestas energie kontraŭ tiuj ĉi skismigaj manovroj k senrezerve kondamnas ilin; avertas la K-dojn kontraŭ ĉiuj tendencaj informoj; memorigas pri la rezolucio unuanime voĉdonita ĉe la Kongreso de Sankta Dionizo[2], lastan aprilon, k decidanta, "ke la Federacio Laborist - Esperantista (F.E.O.) devas daŭrigi bazi sian agadon sur la du principoj, kiuj inspiris ĝian Statuton k ĝin gvidis ĝis nun: *la klasbatalo; la proletara unueco*".

(Unuanime akceptita.)

Deklaro pri plendo

K-do I. Majroviĉ, Lodz, kies nerespondon al leteroj priplendis Kievaj SAT-anoj, deklaras esti ricevinta nenian poŝtajon el Kievo. Ĝenerale el Sovetio venas tre malofte leteroj al Lodzanoj, spite iliaj penoj trovi kontakton kun Sovetio, ĉar la cenzuro konstante mal-

[1] Fédération Espérantiste Ouvrière (LEA por franclingvaj regionoj).
[2] France: Saint-Denis.

---

helpas. Se iu ne ricevas el Polio resp. al sia letero, ne kulpas pri tio la polia koresp-anto, sed la cenzuristo, kiu kaptis lian poŝtajon. Sovetianoj, sendu per flanka vojo por certigi al si respondon.

*

K-do R. Pförtner (6707) plendas, ke sekve de anonco en n-o 296 ("8 knaboj el Tarrasa korespondas...") skribis 8 geknaboj el lia infangrupo, sed neniu el ili ricevis respondon.

TRA LA MOVADO ◆

KRONIKO

AŬSTRIO. Linz. Trapasis nian urbon K-do el Aŭstralio k el Hungario. La unua, mondvojaĝanto, intervjuis la red. de l' socialista jurnalo *(Tagblatt)*, kiu aperigis longan artikolon. En nuna kurssezono komenciĝis 5 kursoj kun proks. 120 p. (el tiuj 1 kurso ĉe gimnastikuloj, unu por infanoj). 2. kurso por gimnastikuloj estas preparata. *(10 622)* — *ESTONIO. Pärnu.* Dum oktobro ĉe la loka Lab. Esp. Klubo funkciis kurso laŭ rekta metodo kun 40 p. La klubon vizitis hinda esp-isto Lakŝ. Sinha. *Tallinn.* Dum somero la loka Lab. Esp. Societo aranĝis siajn kunvenojn en libera naturo, ĉar la "Lab. Domo", kie kunvenis maldekstremaj sindikatoj k lab. esp-istoj, estis police fermita. Depost okt. la kunvenoj ree tie regule povas okazi (ĉiumerkrede). Nin vizitis en okt. bulgara K-do Stojanov, kiu parolis esp-e en publika manifestacio, aranĝita de lokaj junsocialistoj okaze de l' Junulara Tago. Sama K-do parolis ankaŭ en nepublika kunveno junsocialista pri Bulg. Kurso ĉe junsocialistoj laŭ rekta metodo kun 44 p. (gvid. K-do Ruus) komenciĝis 16. XI., en la klubo rektmetoda kurso kun 30 p. (gvid. K-do Kauer). *15 428.* — *HISPANIO. Terrassa.* Dum sia bicikla vojaĝo tra Eŭropo ĉeĥa K-do Borgermeister haltis en nia urbo k vizitis la grupojn. Li paroladis antaŭ 40 p. pri siaj travivaĵoj k ricevis monhelpon de esp-istoj. Poste li vizitis la K-dojn en urbeto Rubi, ĉie helpate fratece. *(Chaler).*

ĈE LA NEŬTRALULOJ

Post nelonge eliros la unua volumo de serio de esp. gvidlibroj de l' Itala Turisma Klubo, en amplekso de 120 paĝoj, geografiaj kartoj ktp., pri "Milano k lagoj de Lombardio". La eldono estas prizorgita de l' Itala Esp. Federacio kun helpo de la Internacia Centra Komitato.

La 18. okt. malfermiĝis en la "Long-Island-Universitato" (apud Novjorko) organizo sub nomo "Esp. Kosmopolito Amerikana" kun 50 membroj, samtempe kurso kun 40 lernantoj. (A. L. Rubin.)

RECENZEJO ◆

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Raporto de l' Aerologia Observatorio de Tateno. N-o 4 (1930), 1. k 2. parto, kune 332 paĝoj. Form. 22 ×30. Sen prez-indiko. Adr. de l' Observ.: *Tateno* apud *Tutiura* (Ibaraki-ken), Japanio.

Ankaŭ en ĉi tiu jaro, jam la kvaran fojon, tiu japana observejo meteorologia eldonas la rezultojn de siaj observadoj en *esperanto*. Propagandistoj, ne forgesu utiligi tiun fakton!

Wien kaj Niederösterreich. Eld. Komisiono por Fremdulfrekvento de la Liglandoj Wien k Niederösterreich, *Wien VII*, Messepalast.

16-paĝa faldita gvidfolio kun bela titolbildo k 27 entekstaj arte reproduktitaj fotobildoj pri vidindaĵoj en Vieno k Malsupra Aŭstrio. La gvidfolio estas senpage havebla ĉe supra adreso.

La Homo. N-o 1. Septembro. Monata bazara gazeto. Red.: Florian Amaru Paraschivescu. Adr.: *Cernauti*, str. Craiovei 14, Rumanio. 8 paĝoj. Form 15×30. Abonprezo: 1 dolaro.

Tiu propaganda gazeto enhavas artikolojn en esp-o, rumana k germana lingvoj. Ĝis nun ni nur vidis tiun ĉi unuan n-on, laŭ aspekto ne tre bele prezentitan. Kian signifon havas la subtitolo "bazara gazeto", tio restas al ni nebula.

Konturo de Oomoto. Eld. Oomoto-Propaganda Oficejo, Kameoka Kiotohu, Japanio. 20 pĝ. Form. 15×11. Kun ilustraĵoj. Dua eldono.

Jen la dua eldono de propagandilo k klarigilo pri la moderna religia movado "Oomoto", kiu havante sian originon en Japanio, celas infekti spiritojn en tutmondo.

Atentigo! K-doj metu sur siaj leteroj al la Redakcio ĉiam siajn nomon k adreson!

MEMORNOTO ◆

Represis el "S-ulo":
Ruhr-Echo, Essen, 10. 11., Religio k militismo en Port. (316).

Priesper. artik. k notojn enhavis:
Signalen, Stokh., 27. 11., *Labour Woman*, Londono, dec. (rubr.), *Freiberger Volksztg.*, 7. 10., *L'Effort*, Lyon, 22. 11., *Neue Zeitg.*, München/Nürnberg, 18. 11., 29. 11.

Peresper. materialon enhavis:
Neue Zeitung, München/Nrbg, 5. 11., 19. 11.

NIA POŜTO ◆

Elfosanto. — Via manuskr. aperos. Vi ŝuldas por punafranko 0,30 mk. g. Bonv. pagi al Adm.

I. M. — Ni ne scias, pri kiu art. temas. Cetere pro manko de loko ni ne povas aperigi ĉion presindan.

6707. — La manuskr. aperos, tuj kiam eblas.

8048. — Prot. al D. V. Ĉ. delonge sendita.

Red.

KORESPONDADO

AŬSTRIO

— K-dino Hansi Wondraček, Quellenstr. 136/36, *Wien-10*, PI, bfl, prec. kun eksterEŭropanoj, krom germanoj.

— Ĉirkaŭ 20 gegimnastikuloj jus lernintaj esp-on koresp. kun gesamsportuloj, L, PK, kĉl. La unuan skribaĵon sendu al: Walter Fux, Rathausg. 1/III, *Linz (Donau)*.

K-do W. Prieger, Leitendorf 45, *Leoben, Stmk.*, kĉl, pri ĉ. temoj, L, PK, PI. Resp. garantiata.

ĈEĤOSLOVAKIO

K-do Jan Stanek (elektristo), esp. lernanto, Masaryková 54, *Plzen-Doubravka*, kĉl, PK, PI, PM, bfl, sendu 50—200 pec. PM, mi resendos la saman kvanton.

K-do Rudolf Burda, Jednotarská ul. 13, *Plzen-Letná*, demandas ĉl. Gek-dojn, ĉu en via lando ekzistas esperantlingvaj gramofonplatoj, kaj kiaj? Informoj estas petataj. (Ne korespondemas.)

FINLANDO

— *Ŝakludantoj atentu!* Mi dez. ludi letere. Skribu al: K-do A. H. Tähtinen, Österlanggat. 86, tr. 5, *Abo*.

FRANCIO

K-do R. Batteux, *Sains Richaumont*, Aisne, kĉl, L, PI, PM.

GERMANIO

— 20 geanoj de lab. esp. rondeto (komencantoj) 16—41 j. koresp. kĉl, L, PI. Skribu baldaŭ! Nepre resp. Adr.: Willi Zimmermann, Silberhöhe 12, *Ammendorf b. Halle*.

— SAT-rondo intencas aranĝi ekspozicion, ni petas ĉ. K-dojn por sendi materialon; L, PK, PI, gaz. il. ktp., bfl, PM. Ĉiuj ricevos danko-karton. Adr.: SAT-rondo (Kolodzinski), Rottstr. 52, *Bochum*.

KANADO

K-do Johano Post, 2061 Clarke St., *Montreal*, kĉl, pri ĉ. temoj.

POLIO

— Junsocialista rondo koresp. kun samaj organizoj pri politiko, ekonomio, organizformoj, kĉl. Resp. garantiata. Adr.: Markowski, Piekna 22—27, *Warszawa*.

ATENTU! ★

La loka grupo en Breslau de la "Interesunuiĝo por ruĝa sportunueco" dez. kolektive koresp. kun *ruĝaj sportkolektivoj ĉl.* Respondo k vigla korespondado estas garantiata. Skribu al: K-do Bernhard Peuker, Bärenstr. 33, *Breslau 17* (Germanio).

ENHAVO

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)